

บทบรรณาธิการ

คำถาม การได้ภาระจำยอมมาโดยทางนิติกรรมแต่ไม่ได้จดทะเบียน หากเจ้าของภารยทรัพย์ถึงแก่ความตาย สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ตามสัญญาภาระจำยอมจะตกแก่ทายาทเจ้าของภารยทรัพย์หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๙๗๕/๒๕๕๓ น. เสนอขายที่ดินโดยนำรูปแผนที่หลังโฉนดที่ดินมาแสดงแก่โจทก์เพื่อยืนยันรับรองว่า หากโจทก์ซื้อที่ดินของ น. โจทก์ก็มีสิทธิใช้ทางพิพาทเป็นทางเข้าออกและใช้ประโยชน์เกี่ยวแก่การสาธารณูปโภคสำหรับที่ดินที่ซื้อได้ เมื่อโจทก์ตกลงซื้อที่ดินตามที่ น. เสนอ จึงเกิดเป็นสัญญาก่อให้เกิดภาระจำยอม การที่ น. ไม่ได้จดทะเบียนภาระจำยอมให้แก่โจทก์ คงมีผลเพียงทำให้ภาระจำยอมดังกล่าวยังไม่เป็นทรัพย์สินที่สมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๙๙ วรรคหนึ่ง เท่านั้น แต่ก็ยังเป็นบุคคลสิทธิใช้บังคับกันได้ในระหว่างคู่สัญญา และไม่ใช้สิทธิที่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของ น. โดยแท้ เมื่อ น. ถึงแก่ความตาย สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ตามสัญญาภาระจำยอมย่อมตกทอดแก่จำเลยซึ่งเป็นทายาทตามมาตรา ๑๕๙๙ และ ๑๖๐๐ โจทก์จึงมีสิทธิฟ้องบังคับให้จำเลยไปดำเนินการจดทะเบียนภาระจำยอม และบังคับให้จำเลยรื้อถอนรั้ว เสาปูนและลวดหนามที่ปิดกั้นทางพิพาท ซึ่งเป็นภารยทรัพย์ออกได้

คำถาม ทนายความเรียกเงินค่าขึ้นศาลจากลูกความเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด กับว่าจะดำเนินคดีให้แล้วเสร็จใน ๖๐ วัน เป็นความผิดฐานข้อโกงหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๗๖/๒๕๕๔ ข้อความตามหนังสือการรับเงินของจำเลยที่ออกให้แก่ น. ผู้เสียหายระบุว่า “ได้รับเงินค่าดำเนินคดีจาก น. เพื่อดำเนินคดีฟ้องให้การให้จาก ป. และ ส. จำนวน ๕๖๐,๐๐๐ บาท วั้ครบแล้ว โดยทนายความดำเนินคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันทำหนังสือนี้ บรรดาค่าใช้จ่าย ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ทางโจทก์จะได้รับคืนภายหลังเสร็จคดีภายใน ๗ วัน จำนวน ๓ ใน ๔ ส่วนของเงินค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยทนายความคิดค่าทนาย ๓ เปอร์เซ็นต์ ของเงินที่โจทก์ได้รับสุทธิทั้งหมด” ข้อความทั้งหมดมีความหมายว่า เรียกเป็นเงินค่าดำเนินคดีจำนวน ๕๖๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้เสียหายและ ค. ยืนยันว่าจำเลยแจ้งว่าเงินจำนวน ๕๖๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินที่ต้องวางศาล ต่อมาจำเลยยังเรียกเพิ่มอีก ๒๐๐,๐๐๐ บาท อ้างว่าเป็นเงินวางศาลเพิ่มเงินทั้งสองจำนวนเห็นได้ว่ามีเป็นจำนวนมาก จึงน่าเชื่อว่าผู้เสียหายหลงเชื่อโดยสนิทใจว่าเป็นเงินที่ต้องนำไปวางศาล จึงยอมจ่ายเงินจำนวนมากให้แก่จำเลยโดย

ไม่ลังเล เช่นนี้ จำเลยเป็นทนายความย่อมจะต้องทราบดีว่าค่าขึ้นศาลตาม ป.วิ.พ. แม้
ทนายทรัพย์จะมากเพียงใดก็จะต้องชำระไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น ข้อความที่
จำเลยเรียกเงินจำนวน ๕๖๐,๐๐๐ บาท อ้างว่าเป็นเงินวางศาลดังกล่าวจึงเป็นความเท็จ
และปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง เพราะค่าธรรมเนียมศาลมีจำนวนไม่มากถึงจำนวน
ที่จำเลยอ้าง และจำเลยไม่เคยนำเงินจำนวนใด ๆ ไปวางเป็นค่าธรรมเนียมที่ศาลแต่อย่าง
ใด ทั้งข้อความในหนังสือการรับเงินของจำเลยที่ว่า ทนายความดำเนินคดีให้แล้วเสร็จ
ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันทำหนังสือนี้ก็เท็จ เพราะการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี
จะกำหนดวันแน่นอนตายตัวว่าจะต้องเสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วัน ย่อมไม่อาจเป็นไปได้
และจำเลยมิได้ดำเนินการใด ๆ ทางคดีให้แก่ผู้เสียหายตามที่อ้างแต่แรกทั้งยังรับเงิน
จากผู้เสียหายไปแล้วถึง ๘๑๐,๐๐๐ บาท ส่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตฉ้อโกง
ผู้เสียหายมาตั้งแต่ต้น

คำถาม ผู้เช่าให้เช่าช่วงโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่า หากผู้เช่าเปลี่ยน
กุญแจอาคารที่เช่า ทำให้ผู้เช่าช่วงเข้าครอบครองอาคารไม่ได้ จะเป็นการผิดฐานบุกรุก
หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๔๔๕/๒๕๕๔ การที่จำเลยให้ ม. เช่าช่วงโดยไม่ได้รับ
ความยินยอมจากผู้ให้เช่า ผู้เช่าช่วงจึงมีฐานะเป็นเพียงบริวารของผู้เช่า แต่ผลของการเป็น
บริวารของผู้เช่าจะมีก็เพียงการไม่มีอำนาจพิเศษที่จะอ้างอาศัยในที่เช่าต่อผู้ให้เช่าเท่านั้น
หาได้กระทบความสัมพันธ์อันเป็นบุคคลสิทธิระหว่างจำเลยผู้ให้เช่าช่วงกับผู้เสียหายซึ่งได้
รับอนุญาตจากจำเลยให้เข้าครอบครองอาคารพิพาทไม่ เมื่อจำเลยจะกลับเข้าครอบครอง
อาคารพิพาทผู้เสียหายก็ได้โต้แย้งสิทธิการเช่าที่มีต่อจำเลยแล้ว กรณีเป็นเรื่องที่จำเลย
ทราบแล้วว่าผู้เสียหายไม่ยินยอมมอบอาคารพิพาทให้แก่จำเลย โดยอ้างสัญญาที่มี
ต่อจำเลย จำเลยทั้งที่รู้ว่าผู้เสียหายยังครอบครองอาคารและโต้แย้งจำเลยในเรื่องความ
ระงับของสัญญาเช่าได้เปลี่ยนกุญแจ ทำให้ผู้เสียหายเข้าครอบครองอาคารไม่ได้ การ
กระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานบุกรุก

คำถาม วันนัดจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ตามสัญญาจะซื้อที่ดินตรงกับวันอาทิตย์
คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่อาจดำเนินการขอจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ได้ หลังจากวันดังกล่าว
คู่สัญญามีได้เรียกร้องให้ปฏิบัติตามสัญญาต่อกัน ผลของสัญญาจะเป็นอย่างไร

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๘๘/๒๕๕๔ เมื่อกำหนดวันนัดโอนกรรมสิทธิ์ตามที่ระบุ
ในสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗
คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจึงไม่อาจดำเนินการขอจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ได้ และในวันจันทร์ที่
๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างไม่ได้ไปที่สำนักงานที่ดินเพื่อดำเนินการ

ดังกล่าวเช่นกัน จึงยังถือไม่ได้ว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายผิดสัญญา และสัญญาดังกล่าว เป็นสัญญาต่างตอบแทน โดยโจทก์ผู้จะซื้อมีหน้าที่ต้องชำระราคาให้แก่จำเลยผู้จะขาย ส่วนจำเลยผู้จะขายมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้แก่ โจทก์ผู้จะซื้อ เมื่อไม่ปรากฏว่าภายหลังจากรวันดังกล่าวคู่สัญญาแต่ละฝ่ายได้มีการเรียกร้องให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามสัญญาต่อกัน จึงถือว่าคู่สัญญาตกลงเลิกสัญญากันโดยปริยาย และเมื่อสัญญาเป็นอันเลิกกัน คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๙๑ จำเลยจึงต้องคืนเงินมัดจำที่รับไว้แก่โจทก์

คำถาม สมัครงใจเข้าวิวาทจะอ้างป้องกันหรือบันดาลโทสะได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๓๔๗/๒๕๕๔ ก่อนเกิดเหตุผู้เสียหายมีเรื่องทะเลาะโต้เถียงกับจำเลยซึ่งนั่งดื่มสุราอยู่ที่ร้านใกล้ที่เกิดเหตุ จึงเชื่อว่าเป็นสาเหตุให้จำเลยไม่พอใจผู้เสียหายเป็นอย่างมาก ในวันเกิดเหตุเมื่อผู้เสียหายออกจากร้านไปแล้ว ผู้เสียหายร้องตะโกนทำร้ายจำเลยให้ออกไป จะฟันให้คอขาด จำเลยจึงรีบวิ่งไปหาผู้เสียหาย ถือได้ว่าจำเลยสมัครงใจเข้าวิวาทและต่อสู้กับผู้เสียหาย และเป็นการกระทำที่จำเลยเข้าสู่ภัย ทั้งที่ยังไม่มีภัยอันตรายมาถึงตน จึงเป็นการกระทำโดยที่ไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ แม้ผู้เสียหายจะทำร้ายจำเลยก่อน ก็เป็นเหตุการณที่เกิดขึ้นขณะที่จำเลยกับผู้เสียหายสมัครงใจวิวาทกัน ดังนั้น จำเลยจึงไม่อาจที่จะอ้างสิทธิป้องกันได้ตามกฎหมาย และแม้จำเลยมีความไม่พอใจผู้เสียหายเป็นอย่างมาก แต่เมื่อจำเลยสมัครงใจที่จะไปต่อสู้กับผู้เสียหายเอง ก็ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จำเลยจึงไม่อาจอ้างเหตุบันดาลโทสะได้เช่นเดียวกัน การกระทำของจำเลยไม่เป็นการกระทำเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย และไม่เป็นการกระทำโดยเหตุบันดาลโทสะ

คำถาม การถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม มีหลักในการวินิจฉัยอย่างไร

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๘๓๕/๒๕๕๔ กรณีที่จะเป็นการกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะตาม ป.อ. มาตรา ๗๒ ต้องเป็นเรื่องที่ผู้กระทำความผิดถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้สึกของคนธรรมดา หรือวิญญูชนทั่วไปว่าผู้ที่อยู่ในภาวะ วิตย และพฤติการณ์อย่างเดียวกับจำเลยนั้น ถือได้ว่าจำเลยผู้กระทำความผิดถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมหรือไม่ หาใช่ถือเอาตามความรู้สึกนึกคิดของตัวจำเลยผู้กระทำความผิดเอง ที่จำเลยฎีกาว่าการที่ผู้เสียหายจอดรถจักรยานยนต์ขวางหน้ารถยนต์ที่จำเลยกับ พ. กำลังพูดคุยกัน ก็เพื่อแสดงให้จำเลยเห็นว่า พ. มีใจให้ผู้เสียหาย เป็นการดูถูกเหยียดหยามและเย้ยหยัน

จำเลยต่อหน้าคนรักจำเลยจึงเกิดอาการโกรธเนื่องจากหึงหวงเป็นเหตุให้ทำร้ายผู้เสียหาย นั้น ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นการกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะ

คำถาม การพาเด็กไป โดยมีได้มีเจตนาที่จะเรียกร้อยเอาทรัพย์สินเพื่อเป็นค่าไถ่ แต่เรียกร้อยเอาทรัพย์สินที่เชื่อว่าควรจะได้ จะเป็นความผิดฐานใด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๐๔๖/๒๕๕๔ จำเลยและผู้เสียหายรู้จักคุ้นเคยกันมานาน จำเลยเคยเลี้ยงดูบุตรคนอื่นของผู้เสียหายก่อนเกิดเหตุมาแล้ว ๒ คน การที่จำเลยพาเด็กหญิง พ. ไปจากผู้เสียหายตั้งแต่วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๙ ในวันดังกล่าวจำเลยและผู้เสียหายได้พูดคุยกันทางโทรศัพท์ จำเลยก็ไม่ได้เรียกร้อยทองคำและเงินจาก อ. ในทันที จำเลยฟังจะโทรศัพท์ถึง ต. น้องสาวผู้เสียหายในวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ และมีการพูดคุยให้ผู้เสียหายนำทองคำหนัก ๕ บาท และให้ อ. นำเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ไปมอบให้แก่จำเลย จึงน่าเชื่อว่าการที่จำเลยพาเด็กหญิง พ. ไปจากผู้เสียหาย จำเลยมีได้มีเจตนาที่จะเรียกร้อยเอาทองคำและเงินจำนวนดังกล่าวจากผู้เสียหายและ อ. เพื่อเป็นค่าไถ่มาตั้งแต่แรก การที่จำเลยโทรศัพท์ถึง ต. น้องสาวผู้เสียหายในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ และมีการเรียกร้อยเอาทองคำจากผู้เสียหายและเงินจาก อ. ก็ได้ความว่าเป็นการเรียกร้อยเอาทองคำเท่ากับจำนวนที่จำเลยมอบทองคำให้ผู้เสียหายไปจำหน่าย ส่วนจำนวนเงินที่จำเลยเรียกร้อยจาก อ. นั้น แม้จะเป็นจำนวนที่เกินกว่าที่จำเลยอ้างว่า อ. เป็นหนี้จำเลย แต่ก็ได้ความว่าเงินดังกล่าวเป็นเงินค่าที่ดินที่ อ. จะต้องคืนให้แก่จำเลย โดยจำเลยให้การด้วยว่าจำเลยได้ลงทุนปรับที่ดินที่ซื้อจาก อ. และใช้เงินไปมากแล้ว ทั้งข้อเท็จจริงก็ไม่ได้ความว่า อ. เป็นญาติหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เสียหายหรือเด็กหญิง พ. ที่จำเลยจะใช้เป็นเงื่อนไขในการเรียกร้อยเงินจาก อ. จึงน่าเชื่อว่าการที่จำเลยมีเจตนาที่จะเรียกร้อยเอาทองคำและเงินที่จำเลยเชื่อว่าจำเลยควรจะได้ ดังนั้น ทองคำและเงินที่จำเลยเรียกร้อยจากผู้เสียหายและ อ. ดังกล่าวจึงมิใช่ค่าไถ่ตาม ป.อ. มาตรา ๑ (๑๓) การกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๓ แต่การที่จำเลยพาเด็กหญิง พ. ซึ่งมีอายุเพียง ๑ ปีเศษ ไปจากผู้เสียหายและไม่ยอมคืนให้แก่ผู้เสียหายดังกล่าว เป็นการหน่วงเหนี่ยวเด็กหญิง พ. อันเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๐ วรรคแรก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความผิดฐานเรียกค่าไถ่ตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๓ (๓) วรรคแรก ที่โจทก์ฟ้อง ศาลฎีกาจึงมีอำนาจลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๓๑๐ วรรคแรกได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคท้าย

นายประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์
บรรณาธิการ